

Silahlandırılmış Yapay Zekâ Otonom Silah Sistemleri ve Uluslararası Hukuk^(*)

Mevlûde POYRAZ^(**)

Kitabın yazarı Dr. Âdem Özer, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler bölümünde öğretim görevlisi olarak görevine devam etmektedir. 2022 yılında Adalet Yayınevi tarafından birinci baskısı gerçekleştirilen, 381 sayfadan oluşan kitabın özü, esasında yazarın, Gazi Üniversitesi Doktora Programı kapsamında, Prof. Dr. Fatma Taşdemir danışmanlığında oluşturulan “Uluslararası İnsancıl Hukuk (jus in bello) Açısından Otonom Silah Sistemleri” adlı doktora tezinden esinlenilerek oluşturulmuştur. Yazarın bu konuda, yazdığı bu kitap dışında, makaleleri ve bildirimleri de mevcuttur. Kitabın esin kaynağı olan doktora teziyle Özer, Karadeniz Teknik Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü, 2023 Yılı En İyi Doktora Tezi Ödülünü almıştır.

Kitabın temel amacı, gelecekte silahlı çatışmalarda kullanılması muhtemel olan otonom silah sistemlerinin, uluslararası hukuk açısından yaratacağı sorunları, uluslararası insancıl hukuk, uluslararası insan hakları hukuku ve hesap verebilirlik temelinde uluslararası ceza hukuku çerçevesinde değerlendirmektir. Literatürdeki farklı çalışmalar, uluslararası anlaşmalar, uluslararası teamül hukuku, uluslararası hukukun genel ilkeleri, mahkeme kararları, sivil toplum kuruluşlarının raporları göz önüne alınarak mukayese yöntemiyle değerlendirilerek oluşturulan çalışmada Özer, kitabını, anlama öğretisi olarak tanımlanabilecek, “yorumsamacı yaklaşım” ile ele aldığını belirtmektedir. Aktardığı bilgileri tablo-

^(*) Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih: 27.03.2024 - Kabul Edildiği Tarih: 09.04.2024.

Atıf Şekli: Mevlûde Poyraz, ‘Silahlandırılmış Yapay Zekâ Otonom Silah Sistemleri ve Uluslararası Hukuk’, (2024) 14(1) Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 887, 894.

DOI: 10.52273/sduhfd..1459877.

^(**) Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi, Isparta, Türkiye.

E-posta: yl2330261005@ogr.sdu.edu.tr.

Orcid: <https://orcid.org/0009-0009-1424-3971>.

lar ve şekiller ile de desteklemiştir. Çok çeşitli ve sayıca oldukça fazla kaynağa yer veren yazarın kaynakçasını; uluslararası hukuk alanında yazılmış bir kitap olmasından dolayı çoğunlukla yabancı kaynaklar oluşturmuştur. Ele aldığı konuları, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, İşkenceye Karşı Sözleşme, Belirli Konvansiyonel Silahlar Sözleşmesi, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi, Cenevre Sözleşmesi gibi sözleşmelerin maddeleriyle dayanak oluşturmuş; Uluslararası Adalet Divanı, Uluslararası Ceza Mahkemesi, Ruanda Uluslararası Ceza Mahkemesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi gibi mahkeme kararlarıyla da desteklemiştir. Kitabın muhataplarının uluslararası hukuk ile etkileşim içerisinde olan kişiler olduğu düşünüldüğünde, dilinin anlaşılır olduğu ve her türlü görüş karşılaştırmasıyla okuyucunun zihninde de bir düşünce oluşturacağı söylenebilir. Kitap konusu itibarıyla üstün teknolojiyle oluşturulan muhtemel bir sistemi ele aldığından okuyucunun düşünme yetisini zorlayan, zihinsel etkinliklerle anlamlandırabileceği bir alan oluşturmaktadır. Özer de konunun başlangıçta düşünce dünyasını tarumar ettiğini, anlamlı insan kontrolünün olmadığı böyle bir sistemin var olabileceğinin mümkün gelmediğini ancak teknolojik gelişmeler ışığında geliştirilebileceklerini kabul ettiğini belirtmiştir. Söz konusu eser, alanında yazılmış nadir eserlerden olması ve muhtemel gelecekte yüzleşeceğimiz/yüzleşmek zorunda kalacağımız sorunlara ışık gettiğinden büyük önem atfedilecek bir eserdir.

Kitabına başlamadan önce Christian Lous Lange'in "Teknoloji yararlı bir hizmetkâr ama tehlikeli bir efendidir." sözüne yer veren yazar, giriş bölümünde yer verdiği kitabın problematiğini oluşturan sorulara cevaplar vererek konu hakkında geniş bir açıklamayla kitabını oluşturmuştur.

Kitabın dayanağını, "bir silah sisteminin otonom olarak nitelendirilebilmesi için yetkin bir insanla karşılaştırılabilir bir durumsal farkındalığa sahip olması gerektiği varsayımı" olarak belirten Özer, konuyu beş bölümde ele almıştır.

İlk bölümde otonom silah sistemlerini kavramsal ve teorik bir çerçevede ele alan yazar, ilk olarak insan zekâsına muadil ya da üstün bir zekâ oluşturma gayreti olarak tanımladığı yapay zekânın gelişim sürecinden, doğal zekâ ile ayırımından, amaçlarından, felsefik-düşünsel ve tarihi gelişiminden, avantaj ve dezavantajlarından bahsetmiş; sonrasında yapay zekânın somut gerçekliğe bürünmüş şekli olan otonom silah sistemleri hakkındaki tartışmaları açıklamıştır. Medyada daha çok "katil robotlar" şeklinde tehdit unsuru olarak lanse edilen otonom sistemlerin literatürde farklı şekillerde ele alındığını belirten Özer, uluslararası hukukun hakkında bir düzenleme yapmayarak netleşmesini sağla-

madığı bu alanı, alakalı olduğu; insansız, robot/robotik, otomatik, otomatikleştirilmiş, uzaktan kontrol, sistem, otonom, otonomi ve otonom sistem kavramlarını açıklayarak netleştirmeye çalışmıştır. Hâlihazırda mevcut olmayan bir alanı ifade eden otonominin, insanın döngüden çıkarıldığı, hedef odaklı, kullanıcının ilgili hedefleri belirlediği ancak hedefe ulaşmada özgür olan bir sistemi ifade ettiği açıklanmıştır. Devamında doktrinde oluşturulan farklı ölçeklerle otonomi seviyesini aktaran yazar, bu ölçeklerin avantajlı ve dezavantajlı yanlarını, uygulanabilirliğini değerlendirmiş, tamamen uygulanabilir bir ölçek olmadığını ifade etmiştir.

Uluslararası toplumun üzerinde uzlaştığı bir otonom silah sistemi tanımı olmamakla birlikte; uluslararası örgütler, devletler, düşünce kuruluşları ve akademisyenlerce oluşturulan tanımlar; insan-makine komuta kontrol ilişkisinin doğası etrafında ifade edilen, yetenek parametrelerine dayanan, yasal çerçevede yapılandırılan ve sistem tarafından gerçekleştirilen görevlerin niteliğine vurgu yapan, karmaşık parametreleri ele alan tanımlar olarak sınıflandırmıştır. Özer otonom silah sistemlerini, “önceden programlanan, insan operatörünün yardımına ve rehberliğine ihtiyaç duymayan, az ya da çok karmaşık askeri eylemleri gerçekleştirme yeterliliğine sahip olan, kritik işlevleri yerine getirebilen, önceden tasarlanmamış çevreye ve değişen koşullara uyum sağlayabilen, yapay zekâyâ sahip, gayr-ı meskûn yani insansız mekanik bir sistemdir.” şeklinde tanımlamıştır.

Otonom silah sistemleri için yapılan farklı seviyelerden oluşan sınıflandırmaları aktaran yazarın kitabının konusunu oluşturan otonomi seviyesi, anlamlı bir insan kontrolünün olmadığı, kendi kaderini tayin edebilen, öngörülemez ve müdahaleye kapalı olan sistemlerdir.

Kitabın ikinci bölümünde, “Yeni Silahlar (Otonom Silah Sistemleri) ve Yeni Teknolojiler Karşısında Uluslararası İnsancıl Hukuk” başlığı altında ele alınan konular; otonom silah sistemlerini olumlu ve olumsuz olarak değerlendiren görüşler ve haklılık payları, yeni bir silah olarak göz önüne alınması gereken düzenlemeler ve teamül kuralları ışığında otonom silah sistemleri üzerinde yapılması gereken denetimlerden oluşmaktadır.

Anlamlı insan kontrolünün olmadığı bu sistemler; kolay erişilebilirliklerinden dolayı devlet dışı silahlı aktörler tarafından kötüye kullanılabilir olması, ahlaki ve etik kaygılarının olmayıp empati yeteneklerinin de bulunmaması, hesap verebilirlik ve sorumluluğuna gitmenin zor olması, algoritmalar aracılığıyla yapacağı sınıflandırmalar sonucunda etnik bir saldırı, suikast gibi durumlarla

karşılaşılabilme ihtimali, savaşlardaki masraf ve insan ihtiyacını azaltacağından savaşa girerken daha az düşünmeye sevk etme ve bunun sonucunda da savaşlarda artışa sebep olma gibi sakıncalarından dolayı bir tehdit olarak ifade edilmiştir. Tehdit olarak görülmesi karşısında uluslararası toplumda bu sistemlerin oluşturulmasını engelleme ve durdurmaya yönelik yapılan çalışmalar ve bildirimler kronolojik olarak ele alınmıştır. Özer, otonom sistemlerin faydalı yönlerini de doktrinde oluşan görüşleri harmanlayarak, genel olarak insanların savaşlarda karşılaşabileceği olumsuz özelliklerinin(korku, stres, yorgunluk gibi) bu sistemde olmamasından, daha hızlı öğrenme, üretiminin daha kolay ve masrafsız olması, öldürülememeleri ve cinsel saldırı, işkence gibi insanlık dışı suçların savaş alanlarında işlenmesinin önlenebileceği gibi parametreler etrafında açıklamıştır.

Yeni bir silahın oluşturulmasında, kullanılmasında dikkat edilmesi gereken durumları içeren 1949 Cenevre Sözleşmelerine Ek 1 No.lu Protokol madde 36 kapsamında, otonom silah sistemlerini oluşturacak devletlerin gözden geçirme yükümlülüğü olduğu ve bu yükümlüğün Uluslararası Adalet Divanı tarafından uluslararası teamül olarak kabul edildiği aktarılmıştır. Yazar yeni bir silahın; anlaşma veya teamül hukuku, genel ilkeler, martens kaydı (insanlık ilkeleri ve kamu vicdanının gerekleri), tamamlayıcı ve geçerli ilke olarak insan hakları hukuku (yaşama hakkı, sağlık hakkı, işkence ve kötü muamele üzerinden yapılan bir değerlendirme) olarak dört aşamada incelendiği ve bu aşamalar açısından otonom silah sistemleri değerlendirmesini aktarmıştır. Gelecekte oluşması muhtemel bir sistem söz konusu olduğundan oluşturulurken yapılacak kodlamalar bu sistemlerin bu aşamalara uygunluklarını etkileyecektir. Bu tür sistemleri yasaklayan bir hukuk kuralı yoktur. Özer, mevcut kurallar ışığında bu sistemlerin oluşturulabileceğini ancak mevcut kuralların da bir yenilenmeye ihtiyacı olduğunu; bu silah sistemlerinin mümkün olan en erken evrede denetime tabi tutulup, uluslararası hukuka uygunluğunun değerlendirilmesinin gerektiğini; uygulanabilirliği hayalî olsa da ülkelerin şeffaf bir şekilde birbirleriyle etkileşim halinde bu süreci yönetmesi gerektiğini belirtmiştir.

Kitabın üçüncü bölümünü yazar, “Uluslararası İnsancıl Hukuk (jus in bello) ve Otonom Silah Sistemleri” başlığı altında düzenlemiştir. Bölümde otonom silah sistemlerinin uluslararası insancıl hukuk kuralları karşısında, yasakçı, aşırı iyimser ve bekle-gör eğilimleriyle doktrinde ele alındığını belirttikten sonra; uluslararası insancıl hukuk, savaş hukuku, uluslararası silahlı çatışmalar hukuku kavramları irdelenerek uluslararası insancıl hukukun çerçevesi oluşturulmuştur. Bölümde ayrıca uluslararası insancıl hukukun temel ilkeleri olan ayırım gözetme ilkesi, as-

keri gereklilik ilkesi, orantılılık ilkesi ve önlem alma ilkesinden bahsedilmiş, bu ilkeler karşısında otonom silah sistemlerinin uluslararası insancıl hukuku ihlal edip etmeyeceği tartışılmıştır. Bu ilkelerin genel kabul görmüş bir tanımının yapılamaması karşısında otonom sistemlerin kullanılmasıyla oluşabilecek ihlaller durumu daha da karmaşıklştırmaktadır. Yapılan değerlendirmeler ışığında, savaşın dinamik yapısı karşısında insani vasıflar olan durumsal farkındalık, değişen koşullara uyum sağlayabilme, sağduyu, iyi niyet gibi özelliklerin otonom silah sistemlerine aktarımı mümkün olmadığından; nihayetinde bir yapay zekâ olan sistemin siber saldırılara açık olmasından; uluslararası insancıl hukuk kurallarının insanlara yönelik ihdas edilmiş olmasından ötürü insanın varlığının bile ihlalleri engellediği düşünüldüğünde insanın tamamen döngünün dışında bırakılması bu alanda oluşabilecek ihlallerin önünü açmaktadır. Bu sistemlerin muhakeme yeteneğinin sınırlı olduğunu belirten Özer, bu durumun ancak anlamlı insan kontrolüyle mümkün olacağı değerlendirmesinde bulunmuştur.

Dördüncü bölüm, “Uluslararası İnsancıl Hukuk ile Uluslararası İnsan Hakları Hukuku Arasındaki Etkileşim ve Otonom Silah Sistemleri” başlığı altında ele alınmıştır. Bölümde kökenleri ve uygulandığı durumlar farklılık gösterse de, bireyin korunmasını temel hedef olarak benimseyen iki uluslararası kamu hukuku bölümü olan uluslararası insancıl hukuk ve uluslararası insan hakları hukuku arasındaki etkileşim; ayrılma teorisi, birleşme teorisi ve tamamlayıcı ve yakınsamacı/birleştirici teori başlıklarında ele alınmıştır. Silahlı çatışmalarda uluslararası insancıl hukuk kuralları geçerli iken, kolluk kuvvetleri tarafından icra edilen görevlerde insan hakları hukuku kuralları geçerlidir. Uluslararası insancıl hukuk ile uluslararası insan hakları hukukunun tamamlayıcı yönünü gördüğümüz, uluslararası insancıl hukukta yasak olan bir silahın insan hakları hukukunda da yasak olması ilkesiyle, otonom silah sistemlerinin kolluk kuvvetleri tarafından kullanılması ve bunun karşısında uluslararası insan haklarının durumunun incelenmesi elzem hale gelmiş, yazar da bu konuyu da bu bölümde ele almıştır. Otonom sistemlerin kolluk kuvvetleri tarafından kullanılmasının da tıpkı silahlı çatışmalarda kullanılmasında olduğu gibi olumsuz ve olumlu yönleri vardır. Özer bu yönleri aktardıktan sonra “farklı otonomi seviyelerine sahip sistemlerde insan kontrolü olmasına rağmen ortaya çıkan ihlallerin, tam otonom silah sistemlerinde insan kontrolü olmaksızın giderileceğini iddia etmek ütöpik bir beklentidir.” cümlesiyle bu konudaki bakış açısını ifade etmektedir.

Bölümde ayrıca otonom silah sistemlerinin kullanılma ihtimalinin ortaya çıkaracağı insan hakları ihlalleri; insan onuru, yaşam hakkı, insan hakları hukukunun ülke dışı kullanımı, haklarla ilgili kısıtlamalar ve ispat yükümlülüğü, özel

hayatın gizliliği, adil yargılanma hakkı, etkili hukuk yoluna başvuru hakkı ve işkence ve insanlık dışı muamele yasağı üzerinden ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Bu ele alışıta daha çok Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi çerçevesinde değerlendirmeler yapılmış, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin kararlarıyla da desteklenmeye çalışılmıştır. Ayrıca yaşam hakkı ele alınırken kolluk kuvvetleri tarafından kuvvet kullanımına ilişkin ilkeler olan; yasallık, gereklilik, orantılılık, ayrımcılık yapma, önlem alma ve hesap verebilirlik çerçevesinde bir değerlendirme yapılmıştır. Özer, yaşam hakkı ihlalinin sadece yaşamadan mahrum bırakma şeklinde değil, hesap verme yükümlülüğünün olmaması ya da yetersiz olması durumunda da gerçekleşeceğinden; hesap verebilirliği tartışmalı olan bu sistemlerin kullanımının, insan haklarının ihlaline sebep olmasının kaçınılmaz olduğunu ifade etmiştir. Yine diğer başlıklarda da söz konusu sistemlerin kullanımının ihlale sebep olabileceği çıkarımında bulunulmuştur. Anlamli insan kontrolünün olmadığı, özellikle hesap verebilirlik özelliğini yükleyemediğimiz otonom silah sistemlerinin, hem savaşlarda hem de kolluk kuvvetlerince kullanımı, insanın sahip olduğu temel hak ve hürriyetlerin erozyona uğramasına neden olmaktadır.

Kitabın son bölümünü oluşturan “Hesapverebilirlik ve Otonom Silah Sistemleri” başlığı altında yazar ilk olarak, insan kontrolüne sahip olan sistemlerde beklenmedik bir durumla karşılaşılması ve sistemin tepkisi karşısında insan tarafından verilen iki kararla, (Stainslav Petrov örneğiyle sisteme güvenmeyecek olası bir savaşın önüne geçildiği; Patriot örneğinde ise sisteme güvenerek verilen kararın istenmeyen sonuçlara sebep olduğu aktarılmış) insan kontrolünün bile olumsuz sonuçlara sebep olabileceği sistemlerde, insanın tamamen döngüden çıkarılmasının oluşturacağı durumlar kaygı eşiğimizi yükseltecektir diyerek çarpıcı bir değerlendirmede bulunmuştur. Hesap verebilirliğin tanımını aktaran yazar, devlet ve uluslararası örgütlere atfedilen sorumluluk ile bireysel olan cezai sorumluluğu da kapsayan geniş bir kavram olduğunu, ayrıca sorumlunun bulunmasıyla yetinmeyip, eylemlerinden dolayı hesap vermesini gerektirdiğini belirtmiştir. Hesap verebilirlik mekanizmasının gerekliliğini ve olmaması durumunda karşılaşılabilecek durumları aktaran yazar, otonom silah sistemlerinin kullanılmasının hesap verebilirlik açısından uluslararası hukuk alanında; bu sistemlerin boşluk oluşturacağından yasaklanması görüşü, bir boşluğa neden olmayacağı görüşü ve boşluğa sebep olsa da bunun bazı düzenlemeler ile aşılabileceği görüşü etrafında şekillendiğini aktarmıştır. Uluslararası insancıl hukuk ve uluslararası insan hakları hukukunda oluşan ihlal durumlarında hesap verebilirliği sağlamak için hem bireysel cezai sorumluluk hem de devletlerin

sorumluluğu söz konusudur. Yazar da otonom silah sistemlerinin kullanımıyla oluşabilecek ihlaller karşısında kimlerin ne şekilde sorumlu tutulabileceği/tutulamayacağını ayrıntılı olarak ele almıştır.

Uluslararası hukukta devletlerin sorumluluğu konusundaki çalışmalar, BM kurulu tarafından 2001 yılında kabul edilen, teamül kurallarını yansıtan “Uluslararası Hukuka Aykırı Fiiller Sebebiyle Devletin Sorumluluğuna İlişkin Düzenleyici Maddeler” ile bir sonuca varmıştır. Özer, söz konusu metne göre “Bir devletin uluslararası bakımdan söz konusu olabilecek her haksız fiili, o devletin sorumluluğunu gündeme getirmektedir.” şeklinde devletin sorumluluğunu gerektirecek durumu ifade etmiştir. Devletin sorumluluğu cezai değil hukuki bir sorumluluktur. İhlale sebep olan davranışı devlete atfedilebilmesi için gereken durumları sayan yazar, otonom silah sistemlerini yasaklayan bir anlaşma olmadığından, kullanımlarından dolayı devletlerin sorumlu olacaklarını ve ihlal oluşturmamaları için gerekli olan şartları sağlamaları gerektiğini ifade eder. Bir devletin otonom silah sistemlerinin kullanımlarından oluşacak ihlallerin, uyulması gereken bir uluslararası hukuk normunu ihlal etmesi de devletin sorumluluğuna neden olacaktır. Bir ihlal durumunda devletlerin sorumluluğuna Uluslararası Adalet Divanı ve ulusal mahkemeler aracılığıyla gidilebileceğini belirten yazar, iki şıkkın da uygulanabilirliğinin yakın gelecekte mümkün görünmediğini kaleme almıştır.

Bireysel cezai sorumluluk ise daha karmaşık bir durum oluşturmaktadır. Yazar, bireysel cezai sorumluluğun tesisinde rol oynayan, yargılamada önceliği yargı yetkisini kullanmak isteyen devlete bıraktığından tamamlayıcı rol üstelenen, Uluslararası Ceza Mahkemesi’nden bahsetmiştir. Uluslararası Ceza Mahkemesi Roma Statüsü’nde; soykırım suçu, insanlığa karşı suçlar ve savaş suçları olarak uluslararası suçların ele alındığı belirtilerek, her suç karşısında otonom silah sistemlerinin oluşturacağı ihlal incelenmiştir. İncelemeler sonucunda Özer, otonom silah sistemlerinin savaşlarda kullanımının uluslararası suçlara vücut verebileceğini ancak bireysel cezai sorumluluk açısından zorluklar olduğunu aktarmıştır. Kitabında yoğun olarak bahsettiği “otonom silah sistemlerinde anlamlı insan kontrolünün olmaması”nın, bireysel cezai sorumluluk açısından sistem/robot/makine, üretici/programcı ve satıcı, askeri komutan, siviller ve politik karar alıcılar için sorumluluğa sebep olabileceğini belirten Özer, her biri açısından oluşabilecek sorumluluk durumunu ve bu sorumluluğun atfedilebilirliğini ele almıştır. Otonom sistemlerde, sistemin sorumluluğundan bahsetmek (bilinen ceza hukukunun cezalandırma ve caydırma prensipleriyle uyumadığından, ahlaki bir fail olarak nitelenemeyeceğinden) imkânsızdır. Diğer

sorumluluk atfedilebilecek başlıklar için ise yalnızca açık ve net bir durum bulunması bu duruma mahal verebilecektir. Ancak söz konusu sistemlerin kolektif bir çaba sonucu ortaya çıkmasından ve öngörülemez olmalarından ötürü bireysel sorumluluğa başvurabilmek zorluklarla doludur. Sonuç olarak bu tür sistemlerin kullanımı, hesap verebilirlik konusunda önemli boşluklara neden olmaktadır.

Kitabın sonuç bölümünde yazar, “Önleyici ya da Düzenleyici Bir Mekanizma Mümkün Müdür?” sorusunu sorup cevaplandırmaya çalışmıştır. Kitabında geniş çaplı olarak ele aldığı konuları vurucu noktalarıyla özetleyen yazar, otonom silah sistemlerinin tüm risk ve faydalarına rağmen önleyici bir yasağın mümkün olmadığını, yasak eğilimin de rasyonel olmadığını belirtmiştir. Özer, bu sistemlerin yasaklanmaktansa yasal zeminde kullanımlarına imkân tanınması gerektiğini ve kullanılacağı alanların sınırlandırılmasının gerektiğini kabul etmektedir. Mevcut uluslararası hukuk düzenlemeleri yeterli olsa da yeni gelişmeler karşısında tekrar ele alınıp düzeltilmelerinin gerektiği görüşündedir. Sonuç olarak düzenleyici bir mekanizmayla kullanımlarının önünün açılmasını ancak öngörülemezliği dolayısıyla anlamlı bir insan kontrolünün olması gerektiğini kaleme almıştır.

Tüm bu açıklananlar ışığında yazarın kitabı yazmaktaki amacı olan, “gelecekte silahlı çatışmalarda kullanılması muhtemel olan otonom silah sistemlerinin, uluslararası hukuk açısından yaratacağı sorunları, uluslararası insancıl hukuk, uluslararası insan hakları hukuku ve hesap verebilirlik temelinde uluslararası ceza hukuku çerçevesinde değerlendirmek” temelinde yaptığı çalışmayla amacına hizmet edecek bir eser ortaya çıkardığı söylenebilir.